

Pomorze
Zachodnie

Strategia 2030

POLITYKA EKOLOGICZNA

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
Szczecin, 2021 r.

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Określenie obszaru tematycznego.....	4
2. Ogólna diagnoza obszaru.....	9
3. Strategiczny wymiar zagadnienia.....	15
4. Ukierunkowanie interwencji.....	17
5. Wymiar realizacyjny	25

Wstęp

Polityka Ekologiczna jest jedną z polityk sektorowych stanowiących elementy realizacji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030. Specyfika materii stanowiącej przedmiot Polityki Ekologicznej wynika z jej globalnego zakresu i funkcji, które wprost determinują możliwości i jakość funkcjonowania człowieka z każdą jego aktywnością.

Rolą Polityki Ekologicznej jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego, poprzez racjonalne planowanie rozwoju i zagospodarowania przestrzennego pomagającego chronić ludność przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, suszami i powodzią oraz stratami przez nie powodowanymi, jak również przyrodę przed nadmierną presją.

Dążenie do poprawy jakości życia powoduje stałą potrzebę rozwoju. Jednakże tylko dzięki zrównoważonemu korzystaniu z zasobów przyrodniczych można zapewnić trwały dostęp do tychże zasobów przyszłym pokoleniom. Żadna z form działalności człowieka nie powinna powodować trwałego pogarszania stanu zasobów przyrodniczych.

W Polityce Ekologicznej zawarto istotne dla harmonijnego rozwoju regionu działania, zarówno realizowane przez Zarząd Województwa jak i te, których realizację samorząd powierza innym podmiotom i których realizację będzie wspierał.

1. Określenie obszaru tematycznego

Polityka Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego obejmuje obszar wszystkich komponentów środowiska naturalnego oraz zwiększania ich znaczenia jako ważnego elementu prowadzenia polityki regionalnej. Zdefiniowanie polityki w tym obszarze jest w pełni uzasadnione skalą różnorodności biologicznej, wielkością obszarów chronionych w regionie na tle innych województw i perspektywą ich umacniania, znaczeniem dla rozwoju województwa oraz potrzebą systemowego, konsekwentnego i zrównoważonego rozwijania i podtrzymywania współzależności z otoczeniem infrastrukturalnym. Ponadto, ochrona środowiska, jako jeden z niewielu obszarów działań samorządu o bardzo szerokim transgranicznym oddziaływaniu, jest osią współpracy i wzajemnych uzgodnień nie tylko pomiędzy regionami ale również pomiędzy krajami.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska samorząd województwa jest odpowiedzialny za kreowanie polityki środowiskowej w regionie, którą wyraża w wojewódzkim programie ochrony środowiska, zawierającym całość problematyki dziesięciu obszarów interwencji:

- 1) Ochrona klimatu i jakości powietrza
- 2) Zagrożenie hałasem
- 3) Pola elektromagnetyczne
- 4) Gospodarowanie wodami
- 5) Gospodarka wodno-ściekowa
- 6) Zasoby geologiczne
- 7) Gleby
- 8) Gospodarka odpadami
- 9) Zasoby przyrodnicze
- 10) Zagrożenie poważnymi awariami.

Zagadnienia horyzontalne:

- 1) Adaptacja do zmian klimatu
- 2) Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- 3) Edukacja ekologiczna
- 4) Monitoring środowiska

są wpisane w każdy obszar interwencji.

Dokument wewnętrzny Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego - Polityka Ekologiczna jest swoistym „papierkiem lakmusowym”, dzięki któremu będzie możliwe ukierunkowanie działań i środków w obszary najbardziej wymagające interwencji, a tym samym można ją określić katalizatorem pozytywnych przemian środowiskowych w regionie.

Struktura Polityki nie powieli schematu wojewódzkiego programu ochrony środowiska, została skonstruowana pod kątem uwypuklenia istotnych problemów, zawiera propozycje działań konsolidujących problemy i zagrożenia. Cele zostały sprecyzowane pod kątem skumulowanego maksymalnego efektu, integrując kilka obszarów interwencji.

Przedmiotem polityki w zakresie energetyki jest szeroko rozumiane funkcjonowanie i rozwój sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim. Wymogiem koniecznym jest, aby Polityka w tej części wpisywała się w krajową politykę energetyczną, która z kolei wpisuje się w politykę energetyczną UE. Celami polityki Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w sektorze energetyki są: przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, zakładające konieczność dekarbonizacji sektora energetycznego, znacząca redukcja emisji gazów cieplarnianych, jak również zwiększenie udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii oraz poprawa efektywności energetycznej. Cele te są realizowane poprzez regionalne programy RPO dotyczące energetyki, edukację oraz promocję OZE i zasad efektywnego zarządzania energią, jak również wdrażanie nowoczesnych technologii energetycznych. Działania samorządu województwa ukierunkowane są na zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury technicznej, zintegrowane zarządzanie paliwami i energią oraz opiniowanie koncesji i planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych oraz gminnych dokumentów w zakresie zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię elektryczną wpływających na rozwój lokalnego potencjału energetycznego.

Uwarunkowania prawne i dokumenty strategiczne

Obszar tematyczny Polityki Ekologicznej regulują następujące akty normatywne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm., która określa zasady ochrony środowiska, warunki korzystania ze środowiska oraz obowiązki administracji publicznej związane z ochroną środowiska.
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283, z późn. zm., która zawiera przepisy regulujące zasady oceny projektów dokumentów oraz przedsięwzięć przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, czyli oceny dotyczącej projektów dokumentów. Jej zapisy odnoszą się zarówno do oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 797, z późn. zm., określająca środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania.
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1439 z późn. zm., określająca zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości, dotyczące utrzymania czystości i porządku, warunki wykonywania działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz warunki udzielania zezwoleń podmiotom świadczącym usługi w zakresie uregulowanym w ustawie.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm., która określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Nakłada też

obowiązek dbałości o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym nie tylko na państwo i samorządy, ale także na wszystkie podmioty prywatne i osoby fizyczne.

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1064, z późn. zm., regulująca kwestie własności kopalin, kierowania, dozoru, wykonywania oraz nadzoru: robót górniczych, prac i robót geologicznych, a także odpowiedzialności za szkody wywołane przez ruch zakładu górniczego.
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 293, z późn. zm., określająca zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej, a także zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy.
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm., która określa zasady kształtowania polityki energetycznej państwa, zasady i warunki zaopatrzenia i użytkowania paliw i energii, w tym ciepła, oraz zasady działalności przedsiębiorstw energetycznych, a także określa organy właściwe w sprawach gospodarki paliwami i energią.
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015r. o odnawialnych źródłach energii, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 261 z późn. zm., określa zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwórczym energii OZE, mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej, biogazu rolniczego oraz ciepła w instalacjach OZE, a także określa zasady współpracy międzynarodowej w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wspólnych projektów inwestycyjnych.

Obowiązujące dokumenty strategiczne i programowe definiujące obszary i cele do realizacji.

Dokumenty krajowe:

- Polityka ekologiczna państwa 2030, której rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Celem głównym Polityki jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana poprzez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska, prowadzące do rozwoju kompetencji, umiejętności i postaw ekologicznych społeczeństwa oraz do poprawy zarządzania ochroną środowiska w Polsce.
- Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r. Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju. Dokument wskazuje także na nowoczesne rozwiązania ułatwiające funkcjonowanie całego sektora transportowego, zmniejszające jego negatywny wpływ na środowisko i klimat, tak aby możliwe było stworzenie zrównoważonego systemu transportowego kraju do 2030 r.
- Krajowy program ochrony powietrza do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.), który ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, ochronę ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Jego realizacja ma pozwolić na osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z obowiązujących przepisów prawa, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 r. z perspektywą do 2030 r., w którym wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r., która jest dokumentem wyznaczającym ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera ona strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Ustawowym celem polityki energetycznej jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko.
- Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, określa krajowe cele dotyczące udziału energii ze źródeł odnawialnych (OZE) w sektorach: transportowym, energii elektrycznej oraz ogrzewania i chłodzenia z uwzględnieniem wpływu innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii. Określa ponadto środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej.
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej:
  - Bezpieczeństwo energetyczne.
  - Wewnętrzny rynek energii.
  - Efektywność energetyczna.
  - Obniżenie emisyjności.
  - Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Cele zawarte w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu zakładają sprawiedliwą transformację energetyczną Polski, uzgodnioną wcześniej z Komisją Europejską. Cele Polski na 2030 to:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w 2005 r.,
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
  - 14% udziału OZE w transporcie,
  - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.
- Plan na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, którego rozwinięciem jest „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.),” jest zestawem narzędzi dynamizujących rozwój Polski. Stanowi również odpowiedź na wyzwania, które w tej chwili stoją przed Polską. Zawiera diagnozę sytuacji, kierunkuje działania rządu na najbliższych kilkanaście lat i proponuje konkretne rozwiązania, dzięki którym Polska wyjdzie z pięciu pułapek rozwojowych.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022. Jego celem jest identyfikacja kluczowych aspektów związanych z organizacją systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Polsce, w tym ocena skutków wybranych regulacji dla funkcjonowania analizowanego sektora rynku i działających na nim podmiotów oraz ocena wyzwań stojących przed systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020, którego celem jest skuteczne ograniczenie negatywnych trendów prowadzących do utraty różnorodności biologicznej i ugruntowanie zrównoważonego gospodarowania zasobami przyrody w powiązaniu z możliwościami, jakie stwarza unijna perspektywa finansowa 2014-2020. W efekcie zaproponowanych do realizacji celów szczegółowych

i kierunków interwencji nastąpić powinna poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju. Celem programu jest także przyczynienie się do osiągnięcia celu I Unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r., tj. powstrzymanie pogarszania się stanu wszystkich gatunków i siedlisk objętych unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony przyrody oraz osiągnięcie znaczącej i wymiernej poprawy ich stanu.

Dokumenty wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 r. Sformułowana w niej wizja rozwoju regionu zmierza do uzyskania w perspektywie 2030 r. celów rozwojowych zapewniających wyższą jakość życia mieszkańców regionu, w oparciu o potencjał nowoczesnej gospodarki. Dokument identyfikuje obszary priorytetowe dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach obszaru objętego niniejszą Polityką pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem, lub też stanowią jego dopełnienie.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r., którego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.
- Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska, dokumentujący przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu), a także wskazujący odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie aglomeracji.
- Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin, dokumentujący przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu), a także wskazujący odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie miasta Koszalin.
- Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej, dokumentujący przyczyny występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 oraz stężenia docelowego benzo(a)pirenu), a także wskazujący odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie strefy zachodniopomorskiej.
- Uchwała antysmogowa wprowadzająca na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego, którego głównym zadaniem jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032, którego głównym celem jest wskazanie sposobów gospodarowania odpadami na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie z hierarchią określoną w ustawie o odpadach oraz KPGO 2022.
- Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r., charakteryzujący obecny stan energetyki na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz trendy i kierunki rozwojowe łącznie z celami głównymi i szczegółowymi, jak również ramy finansowe przewidywanych zmian.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, który stanowi integralny element szeroko pojętego planowania strategicznego w zakresie przestrzennej

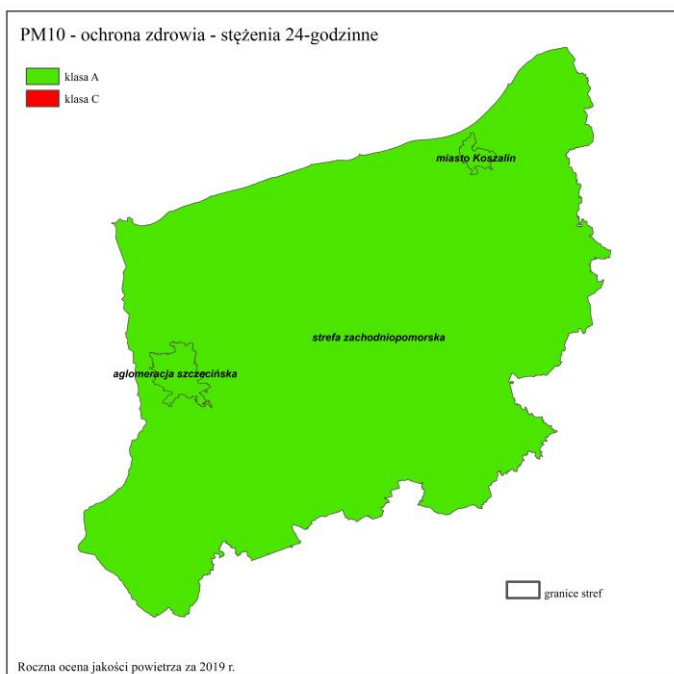
koordynacji działań. Dzięki zintegrowanemu systemowi planowania zapewniona jest odpowiednia korelacja planu z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz ze strategią rozwoju województwa. Plan określa uwarunkowania i kierunki rozwoju województwa w zakresie:

- organizacji struktury przestrzennej, w tym podstawowych elementów sieci osadniczej,
- infrastruktury społecznej i technicznej,
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- lokalizacji inwestycji publicznych rządowych i samorządu województwa.

Głównym celem świadomej polityki przestrzennej jest właściwe wykorzystanie przestrzeni i jej zasobów oraz istniejącego zainwestowania dla potrzeb rozwojowych zapewniających wzrost poziomu i jakości życia społeczeństwa.

2. Ogólna diagnoza obszaru

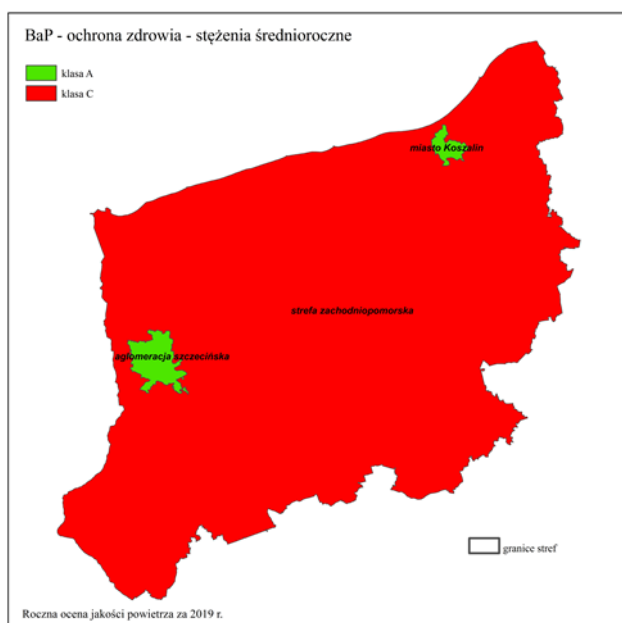
Diagnoza obszarów interwencji, a w konsekwencji wskazanie celów było poprzedzone analizą dostępnych danych statystycznych publikowanych przez GUS, danych zawartych w bazach danych prowadzonych przez Wydział Ochrony Środowiska i Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, dokumentów i publikacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie, jak również Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz Urzędu Regulacji Energetyki. Podstawą do opracowania diagnozy stanu jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim były roczne oceny jakości powietrza wykonywane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Oceny te w województwie zachodniopomorskim wykonywane są dla obowiązującego układu stref, którymi są: aglomeracja szczecińska,

miasto Koszalin oraz strefa zachodniopomorska, stanowiąca pozostały obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalin. Wyniki wykonywanych ocen wskazują na występowanie w naszym regionie przekroczeń stężeń wartości dobowych pyłu zawieszonego PM10 oraz wartości średniorocznych benzo(a)pirenu, jednakże z roku na rok jakość powietrza ulega systematycznej poprawie.

W ocenie jakości powietrza za 2018 r. przekroczenia standardu dobowego pyłu zawieszonego PM10 dotyczyły jedynie strefy zachodniopomorskiej, zaś strefa aglomeracja szczecińska oraz miasto Koszalin były 2 strefami z 7 stref w Polsce (łącznie liczba stref w Polsce wynosi 46), w których nie zarejestrowano przekroczeń

tego standardu. Należy także zaznaczyć, iż występujące w strefie zachodniopomorskiej przekroczenia standardów jakości powietrza określonych dla pyłu PM10 z roku na rok dotyczą coraz mniejszego obszaru. Wyniki oceny jakości powietrza za 2018 r. wskazują, że przekroczenia stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM10 w strefie zachodniopomorskiej zarejestrowane były jedynie na jednym stanowisku pomiarowym zlokalizowanym w Szczecinku przy ul. Przemysłowej. Ocena jakości powietrza za 2019 r. wskazuje natomiast na brak przekroczeń stężeń tego zanieczyszczenia na obszarze wszystkich 3 stref województwa.

W przypadku benzo(a)pirenu, a więc kolejnego zanieczyszczenia, z którego przekroczeniami mamy do czynienia w województwie zachodniopomorskim, w latach 2015-2019 również obserwowana była redukcja obszarów przekroczeń, na których stężenia docelowe benzo(a)pirenu nie były dotrzymywane. Wyniki ocen jakości powietrza za 2018 i 2019 r. wyraźnie wskazują, iż udział obszarów przekroczeń w powierzchni stref ulega redukcji. Ocena jakości powietrza za 2018 r. wykazała łącznie 61 obszarów z przekroczeniami poziomu docelowego benzo(a)pirenu (w tym: 58 obszarów na terenie strefy zachodniopomorskiej oraz po 1 obszarze na terenie stref: aglomeracja szczecińska i miasto Koszalin), natomiast wyniki oceny jakości powietrza za 2019 r. wykazały spadek ilości obszarów przekroczeń dla tego

zanieczyszczenia do 33 obszarów, występujących jedynie na terenie strefy zachodniopomorskiej.

Opracowane na podstawie wyników rocznych ocen jakości powietrza wojewódzkie dokumenty programowe mające na celu ochronę powietrza wskazują, iż problem smogu w naszym regionie wynika przede wszystkim ze spalania złej jakości paliw stałych w przestarzałych technologicznie urządzeniach grzewczych. Mając na uwadze powyższe oraz kierując się zasadą szeroko rozumianej przezorności Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego we wrześniu 2018 r. podjął tzw. uchwałę antysmogową, określającą wymagania dla pieców i kotłów oraz rodzajów paliw, jakie powinny być używane do ogrzewania budynków. Realizacja zapisów uchwały antysmogowej, jak również systematyczne wdrażanie działań określonych w przyjmowanych przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego programach ochrony powietrza oraz planach działań krótkoterminowych przyczynią się do redukcji emisji powierzchniowej i poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z diagnozami zawartymi w dokumentach wojewódzkich najistotniejszym problemem, którego wyeliminowanie znalazło odbicie w określeniu pierwszego celu Polityki, jest niska emisja. Działania zostały zdefiniowane w kierunku eliminacji przyczyn i źródeł niskiej emisji.

W celu zwiększenia tempa oraz zasięgu uzyskiwanego efektu ekologicznego pożądane jest tworzenie bądź ulepszanie istniejących mechanizmów finansowych, przyczyniających się do efektywniejszego wdrażania ustanowionych przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego kierunków.

Dostrzegając potrzebę zintensyfikowania realizacji działań zmierzających do poprawy jakości powietrza w naszym regionie w 2019 r. Województwo Zachodniopomorskie wynegocjowało z Komisją Europejską możliwość dofinansowania wymiany źródeł ciepła oraz przeprowadzenia termomodernizacji dla osób fizycznych, co pozwoliło na uruchomienie programu samorządowego funkcjonującego pod nazwą Zachodniopomorski Program Antysmogowy. Wyróżniono w nim dwa działania:

- Działanie 2.14 Poprawa jakości powietrza - Zachodniopomorski Program Antysmogowy,
- Działanie 2.15 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych – Zachodniopomorski Program Antysmogowy.

Uruchomiony program stanowi uzupełnienie funkcjonujących programów rządowych, takich jak „Czyste powietrze” czy „Stop Smog”, wdrażanych przez fundusze ochrony środowiska.

Rozwój niskoemisyjnego województwa zachodniopomorskiego zależy od dostępności podstawowych mediów – energii elektrycznej, ciepła i paliwa gazowego. Największym producentem energii elektrycznej

w województwie jest Zespół Elektrowni Dolna Odra (ZEDO), w skład którego wchodzi: Elektrownia Dolna Odra, Elektrociepłownia Szczecin i Elektrociepłownia Pomorzany. Głównym ogniwem Zespołu jest Elektrownia Dolna Odra - elektrownia systemowa, największy wytwórca energii elektrycznej w północno-zachodnim regionie Polski, produkujący energię z węgla kamiennego. Obecnie Elektrownia Dolna Odra realizuje inwestycję wpisującą się w światowe trendy w energetyce polegające na wykorzystaniu niskoemisyjnych jednostek wytwórczych tj. budowę dwóch bloków gazowo-parowych o łącznej mocy ok. 1400 MW. Planuje również budowę dużej instalacji fotowoltaicznej docelowo o mocy 100 MWe.

Województwo zachodniopomorskie od lat zajmuje pozycję lidera w rozwoju odnawialnych źródeł energii. Posiadany duży potencjał i tradycja w zakresie rozwoju energetyki opartej na wietrze oraz biomase, spowodowały, że energetyka odnawialna uznana została za strategiczne koło zamachowe rozwoju regionu, stanowiące o jego konkurencyjności. Moc zainstalowana w odnawialnych źródłach energii (w instalacjach powyżej 50 kW) to ~1848,7 MW i jest wyższa od mocy Zespołu Elektrowni Dolna Odra (1564,7 MW) – stan na dzień 30.09.2020 r. Moc funkcjonujących w regionie siłowni wiatrowych jest zdecydowanie największa w kraju i osiągnęła już 1634,4 MW (stan na dzień 30.09.2020 r.) Największym w regionie producentem energii z biomasy jest również Zespół Elektrowni Dolna Odra. Obok współspalania w Elektrowni Dolna Odra, od stycznia 2012 r. biomasa spalana jest w nowoczesnym kotle fluidalnym zainstalowanym w Elektrociepłowni Szczecin.

Obiekty elektroenergetyczne (stacje i linie o napięciu 220 i 400 kV) funkcjonujące w regionie są elementami krajowej sieci przesyłowej i umożliwiają wyprowadzenie mocy ze źródeł wytwórczych, zlokalizowanych na terenie województwa, w głąb kraju oraz współpracę krajowego systemu energetycznego z systemem międzynarodowym.

W województwie odnotować należy brak dużych źródeł gazu ziemnego. Eksploatowane złoża gazu ziemnego zaazotowanego, zlokalizowane w Białogardzie, Ciechnowie, Siemidarznie i Sławoborzu, pokrywają potrzeby lokalnych odbiorców. W ramach dywersyfikacji źródeł dostaw gazu, w województwie zachodniopomorskim powstał Gazoport LNG w Świnoujściu. Równolegle prowadzone były strategiczne inwestycje związane z rozwojem systemu gazociągów przesyłowych: Świnouście-Szczecin, Szczecin-Gdańsk, Szczecin-Lwówek. Obecnie prowadzone są prace związane z realizacją gazociągu łączącego polski i duński system przesyłowy gazu (Baltic Pipe).

Potrzeby rozwojowe systemów elektroenergetycznych i gazowych w województwie zostały zdefiniowane w aktualnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

Sytuacja w ciepłownictwie w regionie jest zróżnicowana. Głównymi odbiorcami energii cieplnej są „przemysł i budownictwo” oraz „sektor drobnych odbiorców”, w tym głównie „gospodarstwa domowe”. Poziom zużycia ciepła jest dla obu tych grup zbliżony. W przypadku odbiorców przemysłowych zdecydowana większość zużycia pochodzi z produkcji własnej. W grupie gospodarstw domowych w regionie w instalacje centralnego ogrzewania wyposażonych jest ponad 90% ogólnej liczby mieszkań w miastach i 76,8% na terenach wiejskich. Podstawowym paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła jest nadal węgiel kamienny, ale systematycznie zwiększa się udział ciepła uzyskiwanego z biomasy i gazu. Za dostawy ciepła odpowiedzialne są gminy. Produkcję i dostawy ciepła sieciowego realizują podmioty gospodarcze posiadające odpowiednie koncesje w zakresie wytwarzania ciepła oraz jego dystrybucji. Największymi producentami energii cieplnej w województwie są PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (ZEDO), grupa SEC oraz Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Koszalinie. Warto podkreślić, że Elektrociepłownia Szczecin dzięki wybudowanej jednostce biomasowej jest nowoczesnym, wysokosprawnym, przyjaznym dla środowiska producentem ciepła i jednym z podstawowych źródeł ciepła dla miasta Szczecina.

Obszar Pomorza Zachodniego posiada również znaczne zasoby energii geotermalnej. Energię geotermalną do produkcji ciepła wykorzystuje Geotermia Pyrzyce Sp. z o.o. oraz G-TERM ENERGY Sp. z o.o. Geotermia Stargard. Stargardzka instalacja wpięta jest do miejskiej sieci ciepłowniczej dostarczając rocznie ponad 200 TJ ciepła, co pokrywa ponad 33% zapotrzebowania na ciepło odbiorców z sieci miejskiej.

W województwie zachodniopomorskim proces transformacji w obszarze energetyki oraz ciepłownictwa wspierany jest Programem RPO WZ. W perspektywie 2014-2020dedykowane wsparcie ukierunkowane było na:

- działania 2.9. Zastępowane konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi,
- działania 2.10. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł,
- działania 2.11. Zwiększenie potencjału sieci energetycznej dla odbioru energii z OZE.

Nowe standardy UE dotyczące efektywnych energetycznie systemów ciepłownictwa powodują, że większość ciepłowni w regionie, nie będzie w stanie spełnić kryteriów technicznych i ekologicznych. Zapewnienie dostaw ciepła będzie wymagało zatem znaczących inwestycji. W związku powyższym RBGP WZ opracowało „Raport o stanie ciepłownictwa w województwie zachodniopomorskim / Etap I wdrożenia systemu monitorowania - sytuacja wyjściowa i rekomendacje”

Diagnoza stanu kolejnego komponentu środowiska wskazuje, iż w województwie zachodniopomorskim istotną uciążliwość stanowi również hałas. Największy wpływ na klimat akustyczny ma hałas komunikacyjny, mniejszy - hałas przemysłowy i lotniczy. Należy zaznaczyć, iż w województwie od prawie 10 lat utrzymuje się tendencja wzrostowa we wszystkich kategoriach zarejestrowanych pojazdów. Przekłada się to na wzrost natężenia ruchu na drogach oraz postępującą degradację środowiska. Wśród działań ukierunkowanych na poprawę stanu klimatu akustycznego istotne znaczenie ma opracowywanie map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem. Publikacja map akustycznych jest bazą do opracowania przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego programów ochrony środowiska przed hałasem. Opracowanie takich programów ma na celu określenie priorytetów i kierunków działań, zmierzających do zmniejszenia uciążliwości oraz ograniczenia nadmiernego poziomu hałasu na wyznaczonych obszarach.

W dokumentach programowych zapisane są działania takie jak: budowa obwodnic, remonty torowisk tramwajowych i kolejowych, przebudowa ulic w celu usprawnienia układu komunikacyjnego i zwiększenie płynności ruchu, ograniczenie prędkości samochodów oraz ruchu samochodów typu TIR, budowa ekranów akustycznych, wdrażanie i rozwój systemów zarządzania ruchem czy podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez nadawanie kształtu polityce przestrzennej i miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego. Ukierunkowanie interwencji w zakresie ograniczenia uciążliwości hałasu zawarto w odrębnych politykach sektorowych.

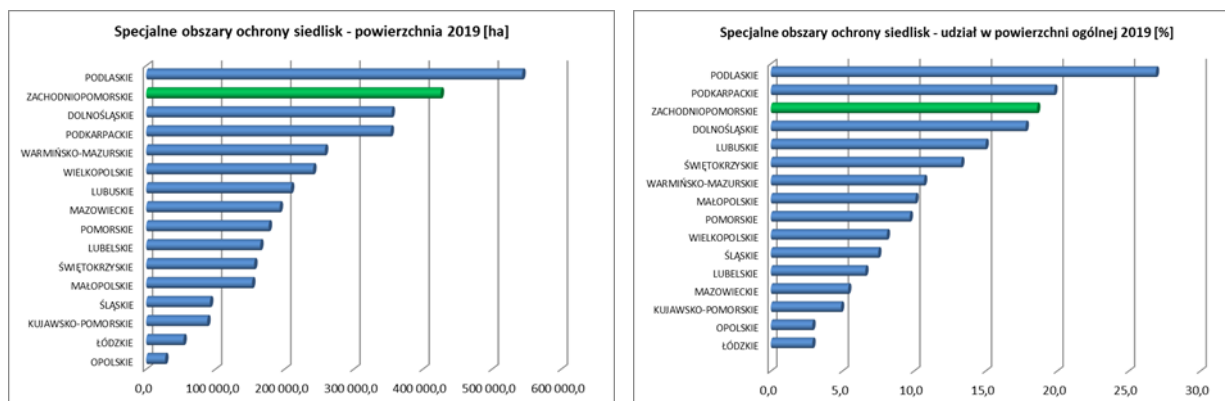
W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM) uwzględniając brak występowania przekroczeń, działania samorządu województwa ukierunkowane są na czynności prewencyjne na etapie opiniowania dokumentów planistycznych oraz wydawania odpowiednich decyzji administracyjnych. Z uwagi na powszechne występowanie i użytkowanie urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne oraz stale rosnącą liczbę stacji bazowych telefonii komórkowej, głównie na obszarach silnie zurbanizowanych, Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego będzie w dalszym ciągu realizował to zadanie.

Województwo zachodniopomorskie jest jednym z najcenniejszych przyrodniczo regionów Polski. Rzeźba terenu jest charakterystyczna dla obszaru polodowcowego, a walory przyrodnicze związane są z dominującymi w regionie typami krajobrazu oraz klimatem. Typowymi elementami krajobrazu Pomorza Zachodniego są często towarzyszące tworom morenowym, liczne bezodpływowe zbiorniki wodne i mokradła. Tereny te cechuje również występowanie sieci rynien glacialnych, zajmowanych przez torfowiska, bagienne olsy, rzeki i liczne jeziora rynnowe. Do wyróżniających się pod względem różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych należą: rejon Międzyodrza, klifowe wybrzeże na wyspie Wolin oraz dolina rzeki Drawy. Stanowią cenny potencjał turystyczny i rekreacyjny, jednak wymagają starań w celu utrzymania walorów przyrodniczych.

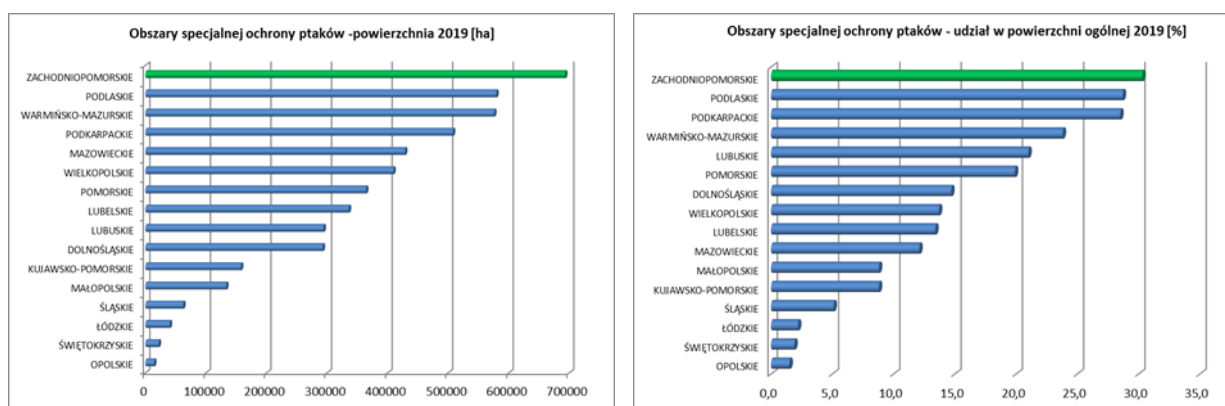
Region posiada także dobrze rozwinięty system obszarów chronionych oraz odpowiednie zapisy dotyczące ochrony przyrody w dokumentach planistycznych województwa. Większość obszarów objętych ochroną posiada zatwierdzone plany ochrony lub plany zadań ochronnych. Na uwagę zasługuje fakt, iż województwo

zachodniopomorskie jest jednym z przodujących w Polsce pod względem liczby i udziału powierzchniowego wyznaczonych obszarów Natura 2000.

Opracowano na podstawie danych GUS (<https://bdl.stat.gov.pl>)

Opracowano na podstawie danych GUS (<https://bdl.stat.gov.pl>)

Do czynników i zjawisk negatywnie oddziałujących na stan różnorodności biologicznej, należą w szczególności: przekształcenia i fragmentacja siedlisk naturalnych i półnaturalnych, zmiany użytkowania gruntów rolnych, presja urbanistyczna i turystyczna, rozprzestrzenianie się gatunków obcych w tym ekspansja gatunków inwazyjnych oraz zmiany klimatu. Z uwagi na powyższe w dokumencie uwzględniono działania ukierunkowane na kontynuację ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz poprawę stanu różnorodności biologicznej regionu.

Wody powierzchniowe w województwie zachodniopomorskim to blisko 5,3% obszaru. Ocena stanu wód przeprowadzona przez WIOŚ w Szczecinie (Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim 2018) wykazała, że 88,1% JCWP rzecznych (jednolitych części wód powierzchniowych) nie spełnia wymogów określonych dla stanu dobrego i powyżej dobrego. Ocena stanu wód objęto również 12 JCWP jeziornych. Po przeprowadzonej analizie stan wszystkich badanych JCWP jeziornych określono, jako zły. Badania wód przejściowych i przybrzeżnych będące podstawą analizy i oceny stanu tych wód wykazały, że wszystkie podlegające ocenie JCWP przejściowych i przybrzeżnych w zależności od badanych elementów oceny zaklasyfikowane zostały do klasy III i V z oceną: poniżej stanu dobrego/stan zły.

Emisja zanieczyszczeń do wód powierzchniowych dokonuje się głównie ze zrzutów punktowych, spływów powierzchniowych (istotny wpływ ma gospodarka rolna) oraz przez depozyt zanieczyszczeń z atmosfery. Na jakość wód mają również wpływ ekstremalne zjawiska pogodowe oraz budowle hydrotechniczne zamykające koryta rzeczne. Zagrożenie jakości wód powiązane jest także z wielkością poboru wód zarówno na cele bytowe i gospodarcze oraz z odprowadzaniem ścieków.

W 2018 r. z sieci kanalizacyjnej o długości 7 973,5 km korzystało 1 368 000 osób, co stanowiło 80,4% ogółu ludności (średnia krajowa 70,8%), i plasowało region na 2 miejscu w kraju (dane GUS). Obok znacznego

rozwoju sieci wodociągowej znaczącym problemem jest jakość wody, która w większości pozyskiwana jest z małych lokalnych ujęć oraz z uwagi na starą sieć przesyłową jest wtórnie zanieczyszczana na przesyle. Szacuje się, że 35 % odbiorców wody nie wносиło skarg na jej jakość. Poza tym w województwie istnieje znacząca rozbieżność pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Ścieki nieodprowadzane do kanalizacji, stanowią źródło zanieczyszczenia gleby, cieków i zbiorników wodnych. Obok modernizacji istniejących oczyszczalni ważnym działaniem jest wsparcie inwestycyjne indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków oraz właściwa konserwacja instalacji i eliminacja strat wody na przesyle.

Dbłość o dobry stan wód powinna przejawiać się również zgodną z Kodeksem Dobrych Praktyk Rolniczych produkcją rolną polową, należy przywrócić utrzymanie infrastruktury melioracyjnej spełniającej nie tylko funkcję odwadniającą, ale dzięki urządzeniom regulacyjnym, służącą również do retencjonowania okresowych nadmiarów wody.

Poważnym zagrożeniem jakości wód jest również duża koncentracja zwierząt hodowlanych. Według informacji WIOŚ w Szczecinie w województwie zachodniopomorskim zlokalizowanych jest ponad 100 dużych ferm zwierząt, które wymagają pozwolenia zintegrowanego.

Obszary zdegradowane i zdewastowane, którym należy przywrócić utraconą wartość, to te związane z dawną funkcją czy działalnością, takie jak tereny pokolejowe, powojaskowe, przemysłowe Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w województwie zachodniopomorskim od lat zbliża się do 3 000 ha (w 2010 r. 2 852 ha, w 2018 r. 2 983 ha). Mimo sukcesywnego rekultywowania ich powierzchni, rocznie wg. danych GUS jest to powierzchnia od ~ 40 do 110 ha. Identyfikowanie nowych obszarów wymagających rekultywacji związane jest z wygasaniem określonych aktywności, zdarzeniami losowymi związanymi z działalnością gospodarczą czy w końcu naturalnymi zdarzeniami skutkującymi pogorszeniem stanu środowiska.

Zmiany klimatu to proces, którego dynamika przemian w bieżącym czasie stała się na tyle intensywna, że możemy ich doświadczać bez odnoszenia się do pomiarów precyzyjnych urządzeń. Najbardziej odczuwalnymi, negatywnie wpływającymi na środowisko naturalne, produkcję rolniczą, leśnictwo, infrastrukturę i bezpieczeństwo są:

- częstsze ekstrema temperatury,
- opady deszczu o dużej intensywności, które z jednej strony ograniczają naturalne retencjonowanie wody, a jednocześnie mogą powodować powodzie,
- wzrost częstotliwości i intensywności huraganów,
- częstsze występowanie susz związane również z beźśnieźnymi zimami.

W środowisku naturalnym obserwować będziemy zmiany składu gatunkowego flory i fauny regionu przekładające się wprost na zmiany stanu różnorodności biologicznej. To głównie czynnik termiczny determinuje zasięg występowania gatunków, w tym inwazyjnych. Zmiany będą odczuwane również w produktywności i stanie zachowania obecnych gatunków roślin uprawnych. Na różnorodność biologiczną i zasoby naturalne negatywnie wpłynie również, podlegający zjawiskom naturalnym towarzyszącym zmianom klimatu, obniżający się poziom wód gruntowych. To zjawisko szczególnie niekorzystnie wpłynie na zasoby i ekosystemy zbiorników wodnych i terenów podmokłych. Postępujące wypływanie się zbiorników wodnych, będące również efektem nieracjonalnej gospodarki wodnej skutkuje wystąpieniem eutrofizacji wód, pogorszeniem warunków życia ichtiofauny i obniżeniem jakości wód. Szczególnie należy podkreślić problem eutrofizacji Morza Bałtyckiego, czego następstwem jest m.in. zamykanie kąpielisk morskich ze względu na toksyczność niektórych gatunków sinic występujących w zakwitach fitoplanktonu w lecie.

Kolejne, destrukcyjne zjawisko to ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień lub osuwisk. Konsekwencje szczególnie odczuwalne będą głównie na zboczach i obszarach dolin rzecznych, na klifach wzdłuż brzegu morskiego. Zgodnie z oceną ryzyka powodziowego obszary wzdłuż środkowego i dolnego

odcinka Odry zakwalifikowano do obszarów o wysokim ryzyku powodziowym. Narażenie na powódzie obszarów inwestycyjnych i rolnych może ograniczyć rozwój społeczno-gospodarczy na tych terenach.

Zjawiskami naturalnymi występującymi w naszym regionie określanymi mianem ryzyka, które występują w stopniu zagrożenia dużego lub średniego są:

- powódzie, w tym charakterystyczne dla naszego regionu, powódzie sztormowe określane mianem „cofki”, które powodują osuwiska klifu, zerwanie umocnień brzegowych, lokalne podtopienia będące wynikiem piętrzenia wody w rzekach przy braku możliwości spływu spowodowanego naporem wód morskich, mogące skutkować również zasoleniem gleb i wód gruntowych. Zjawisko groźne zwłaszcza na obszarach nadmorskich,
- gwałtowne burze z nawałnymi opadami oraz silne wiatry, sprzyjające erozji gleb. Wspomnieć należy, iż coraz częściej we współczesnych publikacjach gleba, ta najbogatsza warstwa produkcyjna, z racji ograniczonego występowania i długotrwałego procesu powstawania bywa kwalifikowana do bogactw nieodnawialnych.

Konsekwencje zmian klimatu zaznaczają się zwiększoną częstotliwością w aglomeracjach i dużych miastach w natężeniu dotąd rzadko występującym. Negatywne konsekwencje będą wzmocnione w tych lokalizacjach, gdzie rozwój zabudowy następował w sposób niekompetentny i nieodpowiedzialny. W miastach obserwujemy:

- eliminację obszarów zieleni,
- eliminację miejskich zbiorników wodnych,
- zasklepianie powierzchni gruntu potęgujące spływy powierzchniowe, a tym samym straty wód opadowych,
- zabudowę przestrzeni, która stanowiła swoiste kanały wentylacyjne miast i warunkowała odpowiednią cyrkulację powietrza.

Takie działania mają bezpośredni, negatywny wpływ na jakość powietrza, powstawanie tzw. wysp ciepła, nieracjonalne gospodarowanie wodą, obniżenie komfortu życia.

Wzrastająca świadomość systematycznego kurczenia się zasobów naturalnych wymusza zmiany modelu gospodarek, w tym gospodarki odpadami. Tak zwany odpad należy traktować jako zasób, który ma wrócić do systemu produkcyjnego, bądź powtórnego wykorzystania, czy uogólniając wielokrotnego, wielokierunkowego wykorzystania. Ten obszar interwencji należy postrzegać w szerokim spektrum, przenikającym i realizowanym w kilku obszarach/zakresach m.in. nauce i tworzeniu nowych technologii, inwestycjach zabezpieczających potrzeby odzysku czy unieszkodliwiania odpadów, które zostały zdefiniowane w Planie Inwestycyjnym będącym załącznikiem do Planu Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego (WPGO).

3. Strategiczny wymiar zagadnienia

Priorytetem najwyższej wagi w regionie Pomorza Zachodniego jest zachowanie i przywracanie zasobów środowiska przy zrównoważonym ich wykorzystaniu dla osiągnięcia harmonijnego rozwoju regionu.

Bogactwo przyrodnicze i krajobrazowe postrzegane jest jako wartość nadrzędna będąca świadectwem regionalnego dziedzictwa, świadcząca o atrakcyjności regionu i stanowiąca międzypokoleniowe, niewygasające zobowiązanie. W takim rozumieniu tworzone i realizowane są współistniejące i współzależne od warunków środowiskowych polityki regionalne w dziedzinach przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki.

Wymiar strategiczny polityki, jest otwarty, można powiedzieć koalicyjny i jest ukierunkowany na angażowanie w jej realizację szerokiego grona interesariuszy.

Proponowane działania wycelowane są na:

- likwidację negatywnych zaszłości wpływających na stan środowiska,
- uzupełnienie braków, które determinują możliwości korzystania ze środowiska i rozwoju regionu,
- stymulowanie i wprowadzanie nowych innowacyjnych rozwiązań,
- ciągłą edukację i promocję w celu kształtowania odpowiedzialnych postaw społecznych z jednoczesnym wzmocnieniem mechanizmów skuteczności egzekucji przestrzegania przepisów obowiązującego prawa.

Warunkiem koniecznym realizacji działań i osiągnięcia zamierzonych celów są możliwości pozyskiwania środków finansowych zarówno krajowych, jak unijnych oraz z innych funduszy pomocowych.

Ważnym czynnikiem uwrażliwiającym inwestorów na oddziaływanie na środowisko będzie:

- zawarcie w programach finansowych odpowiednich zapisów, określających wymogi środowiskowe dla inwestycji, które ingerują w obszar środowiska,
- konieczność uwzględnienia w formularzach aplikacyjnych działań prośrodowiskowych z oszacowaniem efektu ekologicznego.

Należy podkreślić, iż strategicznym celem realizacji polityki w sektorze energetyki jest zapewnienie optymalnego poziomu bezpieczeństwa dostaw energii dla mieszkańców regionu. Nieograniczony dostęp, zarówno przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych, do wysokiej jakości niezawodnych dostaw energii po atrakcyjnych cenach to jeden z głównych warunków rozwoju regionu.

Bieżąca działalność samorządu województwa skupia się na wzmocnieniu infrastruktury sektora energetycznego. Kluczowe znaczenie ma wykorzystanie potencjału regionu w kreowaniu i wzmacnianiu roli lidera w produkcji energii ze źródeł odnawialnych, co przekłada się na jakość życia mieszkańców województwa na tle kraju. Sektor OZE jest strategicznym kołem zamachowym rozwoju regionu, stanowiącym o jego konkurencyjności. Rozwój OZE uniezależnia nasz region od ograniczeń związanych z dostępnością surowców kopalnych oraz może przyczynić się do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej. W strategicznej perspektywie Pomorze Zachodnie będzie mogło koncentrować się na zwiększaniu i zmianie profilu produkcji energii i tym samym dalszej poprawie jakości życia, a także prowadzeniu działalności gospodarczej w oparciu o gwarancje lokalnego i regionalnego bezpieczeństwa energetycznego. Takie ustanowienie priorytetów jest zbieżne z ideą i koncepcją zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie kraju i UE.

Regionalna polityka ekologiczna w zakresie energetyki jest formułowana i wdrażana z uwzględnieniem specyfiki regionu i wynikających z niej potrzeb i uwarunkowań. Oznacza to, że oparte na niej działania podejmowane w skali kraju oraz w odniesieniu do aktorów sektora energetyki na poziomie kraju mają na celu wdrożenie rozwiązań odpowiadających potrzebom regionu. Samorząd województwa (opiniując dokumenty planistyczne przedsiębiorstw energetycznych i gmin w zakresie zaopatrzenia w podstawowe media) wykazuje gotowość do określenia wyzwań i przedsięwzięć energetycznych w skali adekwatnej do rzeczywistych potrzeb i możliwości działania, w tym poprzez uzgadnianie ich w wymiarze makroregionalnym. Oczekuje się przy tym, że inicjatywy makroregionalne i będące ich następstwem przedsięwzięcia inwestycyjne i eksploatacyjne w odpowiedni sposób zabezpieczą interes województwa i jego mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych.

4. Ukierunkowanie interwencji

Wytyczne kierunki interwencji Polityki Ekologicznej uwzględniają specyfikę regionu Pomorza Zachodniego, stan aktualny i wynikające z niego potrzeby. Zachowana została integralność zarówno ze strategicznymi dokumentami lokalnymi, przede wszystkim Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego oraz nadrzędnymi dokumentami i przepisami prawa krajowego; w tym zakresie podstawą odniesienia jest Polityka Ekologiczna Państwa 2030 oraz Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku.

Wyznaczone cele i konsekwentna realizacja planowanych działań są kluczowe dla poprawy jakości życia w regionie, a osiągnięte rezultaty stworzą solidne podstawy trwałego i zrównoważonego rozwoju i wpłyną pozytywnie na komfort życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Realizacja interwencji oddziaływać będzie na poprawę oceny parametrów środowiskowych kraju oraz na stan zasobów europejskich.

Kompleksowe ujęcie przez samorząd województwa obszarów interwencji w Polityce Ekologicznej oraz komplementarność zaplanowanych działań, dzięki pozytywnej synergii przyniesie rezultaty możliwe do odnotowania w kilku obszarach. Istotnym czynnikiem stymulującym działania w kierunku poprawy i zachowania stanu środowiska jest wzrost świadomości i właściwa ocena wartości dziedzictwa naturalnego, przejawiająca się w zmianach przepisów obowiązującego prawa.

Hasłem przewodnim, swoistym mottem, któremu podporządkowane zostały główne cele Polityki Ekologicznej jest **Poprawa jakości życia mieszkańców Pomorza Zachodniego poprzez zielony rozwój.**

Cele główne polityki wykraczają poza jeden obszar, określają one kierunek interwencji, który zawiera kilka elementów determinujących aktualny problem oraz wymagają kompleksowego ujęcia naprawczego określonego w celach II poziomu ukierunkowanych na szczegółowe obszary.

Polityka realizowana będzie w siedmiu celach głównych:

1. Niskoemisyjne zachodniopomorskie

1.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej.

Cel jest komplementarny z określonymi w Strategii Rozwoju WZ celami kierunkowymi 2.2 - wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu oraz 3.3 - zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury.

Proces transformacji województwa zachodniopomorskiego do województwa niskoemisyjnego realizowany będzie w perspektywie obowiązywania Strategii Rozwoju WZ i będzie wsparciem dla osiągnięcia krajowego celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych GHG o 30% (w stosunku do 1990 r.) określonego w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r. Wszystkie działania w tym zakresie ukierunkowane zostały na zapewnienie województwu zachodniopomorskiemu pozycji krajowego lidera w zakresie jakości powietrza, która jest determinowana m.in. poprzez emisję zanieczyszczeń z urządzeń grzewczych, jak i przez źródła wytwórcze energii elektrycznej i ciepłej. Zgodnie z przeprowadzonymi analizami, szczególny nacisk w tym zakresie kładziony będzie na poprawę efektywności energetycznej, wdrażanie czystych technologii niskoemisyjnych, a także wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Znaczącą rolę odegra tu również transformacja w obszarze energetyki. Należy podkreślić, iż powiększające się zróżnicowanie potrzeb energetycznych powodować będzie ciągłą potrzebę równoważenia potencjałów rozwojowych i niwelowania narastających dysproporcji w rozwoju gospodarczym regionu, a w konsekwencji w stopniu rozwoju w zakresie energetyki. Nakreślając przestrzeń regulacji europejskich w ogólnie ujętej tematyce transformacji energetycznej, należy wskazać, że z perspektywy wytworzenia i dostarczenia ciepła do odbiorcy końcowego, najpilniejszym, obecnym zadaniem dla ciepłownictwa jest modernizacja źródeł ciepła, głównie poprzez wymianę starych, wyeksploatowanych urządzeń, które ze względu na zaawansowany wiek i niską kulturę techniczną charakteryzują się niską efektywnością produkcji ciepła i wysokim poziomem emisji zanieczyszczeń. Tym

samym wsparcie samorządu w zakresie transformacji województwa do regionu niskoemisyjnego, ukierunkowane będzie na dalszy rozwój sektora energetycznego oraz zwiększanie potencjału wytwórczego odnawialnych źródeł energii w regionie, z jednoczesnym uwzględnieniem znalezienia ścieżki dofinansowywania umożliwiającą gminom korzystanie z rządowych programów mających na celu likwidację ubóstwa energetycznego. Zaangażowanie gmin w realizację niniejszego zadania pozwoli również na wywiązanie się z terminów wymiany indywidualnych źródeł ciepła, które zostały wskazane w przyjętej w 2018 r. przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwale antysmogowej.

2. Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu

Cel ten jest komplementarny z określonymi w Strategii Rozwoju WZ celami kierunkowymi 2.3. udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu oraz 1.3 – rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.

Można przyjąć założenie, iż priorytetowe znaczenie dla przeciwdziałania zmianom klimatu ma zarządzanie gospodarką wodną. Stąd też istotne jest kontynuowanie działań w tym zakresie. Rezultatami oczekiwanymi będzie wzrost efektywności wykorzystania zasobów wodnych, minimalizacja ryzyka wystąpienia powodzi, m.in. dzięki polepszeniu zdolności retencyjnej naturalnych i sztucznych zbiorników, ograniczenie nadmiernego odpływu wód z małych zlewni, zachowanie ekosystemów torfowiskowych, przywracanie naturalnych terenów zalewowych oraz usprawnienie funkcjonowania i odtwarzanie urządzeń piętrzących wodę w systemach rowów melioracyjnych.

Istotne jest również ukierunkowanie działań adaptacyjnych w kierunku minimalizacji zjawiska suszy, w tym odzyskiwania wód opadowych. Stąd też konieczne jest wspieranie procesów adaptacyjnych zwłaszcza w miastach i gminach miejsko-wiejskich. Powinny być one zorientowane na zwiększenie możliwości skutecznego odprowadzania lub magazynowania wód opadowych, ograniczanie udziału powierzchni nieprzepuszczalnych oraz likwidację wysp ciepła, poprzez rozwój zielonej infrastruktury (np. zielone dachy, elewacje, wiaty itp.) oraz dbałość o istniejące tereny zieleni i aleje przydrożne (zielone drogi).

Ważnym kierunkiem interwencji jest także wspieranie przez samorząd województwa zachodniopomorskiego działań adaptacyjnych na rzecz łagodzenia zmian klimatu ukierunkowanych na zachowanie i odbudowę terenów podmokłych oraz projekty małej retencji. Realizacja działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu przyniesie skumulowany efekt, oczekiwany również dla poprawy jakości powietrza (np. poprzez fitoremediację) oraz ochrony różnorodności biologicznej.

Ważnym aspektem minimalizacji skutków poważnych zdarzeń pogodowych pozostaje także kontynuacja wsparcia dla służb ratowniczych województwa.

Zmiany klimatu powinny być uwzględniane jako jeden z elementów ryzyka, szacownego przy działaniach planistycznych wszystkich sektorów gospodarki.

3. Zrównoważona gospodarka surowcowa drogą do zielonego rozwoju

3.1 Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Cel ten jest komplementarny z celami określonymi w Strategii Rozwoju WZ 2.2 wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu oraz 3.3 zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury. Osiągnięcie celu będzie możliwe poprzez realizację wyznaczonych kierunków działań na szczeblu wojewódzkim:

- wspieranie wdrażania w życie gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy), koncepcji gospodarczej, w której produkty, materiały oraz surowce powinny pozostawać w gospodarce tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być jak najbardziej zminimalizowane,

- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach w procesach termicznego ich przekształcania,
- prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła”,
- wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów,
- wyeliminowanie nielegalnych składowisk odpadów,
- uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami,
- wskazanie w planie inwestycyjnym, będącym załącznikiem do WPGO, infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wdrożenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym,
- właściwe zaplanowanie w planie inwestycyjnym niezbędnych inwestycji pozwalających na osiągnięcie celów w zakresie gospodarki odpadami wynikających z przepisów krajowych oraz UE.

3.2 Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin

Cel ten jest komplementarny z celami określonymi w Strategii Rozwoju WZ 2.2 wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu oraz 3.3 zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury.

W racjonalnej gospodarce zasobami złóż kopalin bardzo ważne jest, aby eksploatacja złóż prowadzona była w sposób gospodarczo uzasadniony. Należy w taki sposób dokumentować złoża, aby możliwe było wydobywanie oraz zagospodarowanie występującej w nich kopaliny, przy jednoczesnym ograniczeniu szkód w środowisku. Eksploatację złóż kopalin prowadzić należy w taki sposób, aby możliwie maksymalnie je wykorzystać, pamiętając o ochronie wód powierzchniowych i podziemnych, minimalizowaniu strat w środowisku, sukcesywnym prowadzeniu rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, a także o przywróceniu do właściwego stanu pozostałych elementów przyrodniczych środowiska.

Złoża niezagospodarowane oraz tereny perspektywiczne należy chronić przed zabudową na powierzchni terenu, która w przyszłości uniemożliwi wydobywanie kopaliny i dostęp do złóż. Ważne jest, aby w dokumentach planistycznych tj. w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny te były odpowiednio wskazane i zabezpieczone.

Zalecany jest dalszy rozwój badań nad poszerzaniem bazy surowcowej województwa. Poszukiwanie i dokumentowanie złóż kopalin powinno odbywać się z uwzględnieniem możliwości przystąpienia do eksploatacji złóż udokumentowanych już wcześniej. Rozpoznawane w pierwszej kolejności powinny być tereny, w sąsiedztwie, których wcześniej udokumentowano złoża danego typu kopaliny. Zalecane jest także aby w sposób maksymalny w budownictwie wykorzystywać surowce pochodzące z recyklingu, jak odzysk odpadów budowlanych, pochodzących z rozbiórki budynków i dróg. W ten sposób zamiast surowców naturalnych powtórnie zostaną zagospodarowane materiały wcześniej nieprzydatne.

Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin musi również uwzględniać prawa własności nieruchomości gruntowych, ochronę krajobrazu oraz ewentualne protesty społeczne. Właściwym jest też nadzór nad nielegalną eksploatacją kopalin, który na obszarze województwa zachodniopomorskiego sprawuje Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu.

3.3 Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i wodno - ściekowej

Cel jest komplementarny z określonymi w Strategii Rozwoju WZ celami kierunkowymi 2.2 - wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu oraz 3.3 - zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury.

Cel ten zakłada wsparcie racjonalnego gospodarowania wodami, osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód powierzchniowych, przejściowych i przybrzeżnych oraz ochrony jakości wód podziemnych. Wsparcie powinno być nakierowane na:

- poprawę skuteczności zaopatrzenia w wodę o parametrach zgodnych z normami,
- rozbudowę infrastruktury kanalizacyjnej wraz z rozbudową infrastruktury oczyszczania ścieków.
- dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód oraz realizację działań rekultywacyjnych.
- zwiększenie dostępności zasobów wodnych, wspieranie prośrodowiskowych metod retencjonowania wody oraz recyrkulację wody.

4. Zachowanie i przywracanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przywracanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu.

Ważnym aspektem, poza właściwym ukierunkowaniem działań w obszarze ochrony przyrody i krajobrazu, jest zwrócenie uwagi na uzyskiwanie właściwych efektów ekologicznych poprzez kontynuację i poszerzanie dotychczasowych działań oraz, o ile jest to możliwe, unikanie ich rozproszenia, tak aby doprowadzić do wymiernych rezultatów w skali regionu. Na poziomie lokalnym niezbędne jest podejmowanie działań służących rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości i inicjatyw w oparciu o możliwości, jakie stwarzają wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe. Wspieranie tego typu działań jest jednym z elementów wzmocnienia lokalnej tożsamości, opartej na poszanowaniu dziedzictwa przyrodniczego, przekładającej się na świadomy oraz akceptowalny zrównoważony rozwój.

4.1 Ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych ochroną prawną

Cel ten jest komplementarny z celem określonym w Strategii Rozwoju WZ 3.3 zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury. Cel ten zakłada wsparcie działań polegających na:

- świadomym udostępnianiu obszarów cennych przyrodniczo, w tym szczególnie obszarów objętych ochroną prawną, poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego (np. budowa platform, wież widokowych, szlaków kajakowych, ścieżek dla pieszych i ścieżek dydaktycznych wraz z towarzyszącą im infrastrukturą),

Wieża widokowa w Ińsku
fot. zasoby ZPKWZ

Platforma widokowa w Widuchowej
fot. zasoby ZPKWZ

- racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią przyrodniczą (np. inwentaryzacje przyrodnicze gmin na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, udrażnianie lub odbudowa lokalnych korytarzy ekologicznych).

4.2 Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem przywracania różnorodności biologicznej

Cel ten zakłada wsparcie działań „nieinfrastrukturalnych” takich jak:

- ochrona czynna siedlisk i gatunków chronionych, z uwzględnieniem działań wynikających z planów zadań ochronnych i planów ochrony,
- ograniczanie presji i zwalczanie gatunków obcych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych,
- reintrodukcja gatunków roślin i zwierząt.

Poligon Drawski – rezultat projektu reintrodukcji żubra
fot. zasoby WOŚ

Dzika Zagroda – projekt reintrodukcji rysia
fot. zasoby ZPKWZ

4.3 Aktywizowanie działań społeczno-gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo

Cel ten jest komplementarny z celami określonymi w Strategii Rozwoju WZ 2.2 wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu oraz 3.3 zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury. Cel ten zakłada wsparcie działań związanych z:

- promocją i zachowaniem lokalnych form przyrodniczych i krajobrazowych,
- lokalnymi inicjatywami i rozwojem przedsiębiorczości opartymi na lokalnej tradycji lub bazujących na potencjale lokalnych ekosystemów,
- rozwojem transgranicznych obszarów chronionych.

5. Edukacja i promocja dla środowiska

5.1 Podniesienie wiedzy i kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Promocja ekologicznego stylu życia

Powyższe wpisuje się w dwa cele określone w Strategii Rozwoju WZ 3.5 - wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem i 1.3 - rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego. Edukacja i promocja to obszar, którego cele będą promować wartości poznawcze, kształtować model społeczeństwa zachodniopomorskiego odpowiedzialnego za rozwój i przyszłość środowiska w regionie. Upowszechnienie i wdrożenie zachowań wyrażających się dbałością o środowisko, wypracowanie umiejętności odpowiedniego postępowania, tak aby stały się one naszą normalnością, to główne przesłanie, które będzie przyświecało działaniom w tym obszarze. Zakłada się organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych mających na celu między innymi:

- 1) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawania odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności,
- 2) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- 3) promowanie takich technologii przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych,
- 4) promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających,
- 5) uświadamianie mieszkańców o wpływie spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza,
- 6) uświadamianie mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie za sobą zanieczyszczenie powietrza
- 7) promowanie rozwiązań mających na celu poprawę stanu jakości powietrza.

Podjęmowane inicjatywy w tym obszarze nakierunkowane są na:

- aktywną współpracę z sektorem pozarządowym,
- organizację działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- organizację konkursów dla gmin i mieszkańców,
- przeprowadzenie licznych kampanii i warsztatów edukacyjnych.

5.2 Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii

Wskazane poniżej inicjatywy wpisują się w dwa cele określone w Strategii Rozwoju WZ 3.5 - wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem oraz 1.3 - rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego i dotyczą:

- edukacji i promocji OZE oraz zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, m.in. w ramach konkursów skierowanych do młodzieży szkół ponadpodstawowych i studentów,
- organizacji konferencji w zakresie OZE oraz funkcjonowania rynku energetycznego,
- nagradzania przez kapitułę Regionalnego Konkursu „Zielony Feniks” osób, instytucji i firm za zasługi we wspieraniu i upowszechnianiu idei ekoenergetyki oraz za osiągnięcia naukowe, badawczo-rozwojowe i wdrożeniowe w zakresie ekoenergetyki.

Cel będzie realizowany w perspektywie obowiązywania Strategii Rozwoju WZ i będzie wsparciem dla osiągnięcia krajowego celu udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto na poziomie 23%.

5.3 Edukacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną.

Podejmowanie inicjatyw w przedmiotowym zakresie wpisuje się w dwa cele określone w Strategii Rozwoju WZ 3.5 - wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem i 1.3 - rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.

Działania edukacyjne dotyczyć będą:

- upowszechnienia wiedzy o zasobach przyrodniczych i krajobrazowych regionu, która przyczyni się również do lepszego zrozumienia idei ochrony prawnej,
- wzmocnienia lokalnej odpowiedzialności za stan dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz świadomości zrównoważonego rozwoju, który wyraża się poszanowaniem zasad obowiązujących na terenach cennych przyrodniczo oraz wsparciem w zakresie powstrzymania ubożenia różnorodności biologicznej.

Podejmowane działania będą obejmowały m.in. warsztaty, prelekcje, konkursy ze szczególnym uwzględnieniem działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

6. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie

Cel jest komplementarny z określonymi w Strategii Rozwoju WZ celami kierunkowymi 3.3 zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury oraz 3.5 wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.

W ramach tego celu realizowane są zadania, przypisane ustawowo samorządowi województwa, wpływające na rozwój kluczowej infrastruktury energetycznej w regionie oraz na efektywne zarządzanie procesem zakupów paliw i energii dla jednostek organizacyjnych Województwa Zachodniopomorskiego.

6.1 Zarządzanie paliwami i energią

Osiągnięcie celu jest możliwe dzięki:

- dokonywaniu wspólnie z jednostkami organizacyjnymi województwa zachodniopomorskiego scentralizowanego zakupu energii elektrycznej,
- dokonywaniu wspólnie z jednostkami organizacyjnymi województwa zachodniopomorskiego scentralizowanego zakupu paliwa gazowego.

Promocja dobrych praktyk w zakresie wspólnych zakupów energii elektrycznej oraz paliwa gazowego, stanowi także jeden z elementów wzmocnienia świadomości energetycznej mieszkańców regionu.

6.2 Planowanie rozwoju sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim

Cel realizowany jest przez:

- opiniowanie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych,
- opiniowanie dokumentów gminnych dotyczących zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię elektryczną,
- opiniowanie koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych.

Realizowane zadania są wsparciem dla osiągnięcia krajowych celów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Samorząd województwa pomimo ograniczonej możliwości wpływania na decyzje podejmowane przez przedsiębiorstwa energetyczne oraz lokalne społeczności dotyczące rozwoju infrastruktury energetycznej, powinien pełnić aktywną, koordynującą rolę w tym zakresie. Prowadzony od kilku lat monitoring sektora energetycznego umożliwia koordynację i wypracowanie wspólnej koncepcji rozwoju infrastruktury sieciowej oraz wykorzystania potencjału energetycznego.

7. Zarządzanie środowiskiem. Zapewnienie ciągłości i skuteczności realizacji zadań w obszarze środowiska

Cele kierunkowe są komplementarne z określonymi w Strategii Rozwoju WZ celami kierunkowymi 3.4 zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych oraz 3.5 wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem. Ich realizacja wynika z obowiązujących przepisów prawa. Warunkiem niezbędnym do realizacji wyznaczonego celu jest współpraca wszystkich organów.

7.1 Opracowywanie, ewaluacja, raportowanie i opiniowanie dokumentów programowych

Realizacja powyższego celu wyraża się poprzez opracowanie wojewódzkich dokumentów planistycznych, diagnozujących sytuację w regionie oraz wskazujących działania w celu poprawy stanu środowiska w regionie. Ponadto realizacji powyższego celu służy także ustanawianie prawa miejscowego wprowadzającego regulacje służące ochronie i poprawie jakości komponentów środowiska przyrodniczego. Opiniowanie dokumentów programowych ma na celu uspołnienie podejmowanych działań na wszystkich szczeblach zarządzania środowiskiem.

7.2 Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

W ramach tego celu będą realizowane działania z zakresu permanentnego poszerzania zasobu wiedzy kadry samorządu wojewódzkiego, a także działania z zakresu doradztwa eksperckiego m.in. ekspertyzy dendrologiczne.

7.3 System zarządzania opłatami środowiskowymi

Istotą tego celu jest utrzymanie wysokiej sprawności systemu zarządzania opłatami środowiskowymi w województwie. Wdrożony system umożliwia weryfikację opłat i zarządzanie środkami finansowymi. Wspomaga proces decyzyjny oraz windykację, a także przetwarzanie danych środowiskowych w zakresie obowiązkowej sprawozdawczości.

7.4 Zapewnienie zgodnego z przepisami rozwoju gospodarczego województwa poprzez działania administracyjne

W ramach tego celu będą realizowane działania mające na celu stymulowanie rozwoju gospodarczego województwa poprzez wydawanie decyzji administracyjnych regulujących podejmowanie inicjatyw

gospodarczych, wskazujących inwestorom i przedsiębiorcom warunki i obowiązki korzystania ze środowiska, związane z profilem podejmowanych działań.

5. Wymiar realizacyjny

Konstytucyjnym obowiązkiem władz publicznych jest prowadzenie polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom oraz wspieranie działań obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska. Zrównoważony rozwój pozostaje nieustannym wyzwaniem, a jednym z głównych zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego jest realizacja zapisów ustawowych oraz podejmowanie działań w zakresie ochrony środowiska naturalnego i ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w regionie. Na samorządzie województwa ciąży sprawne i skuteczne zarządzanie środowiskiem i rozwojem potencjału energetycznego regionu oraz tworzenie narzędzi służących osiągnięciu wyznaczonych celów oraz kierunków podejmowanych działań określonych dla wielu obszarów interwencji. Programowanie rozwoju Pomorza Zachodniego stanowi jeden z elementów zarządzania w samorządzie regionalnym. Tworzy ją przede wszystkim konsekwentne i skuteczne wdrażanie w życie wcześniej przyjętych polityk, planów i programów i innych dokumentów strategicznych tworzących Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju.

Zadania własne samorządu wynikają z ustawowego zakresu kompetencji. Natomiast funkcja zarządcza wyraża się w wypracowaniu kompatybilnej z Polityką Ekologiczną oferty interwencji w ramach nowego Regionalnego Programu Operacyjnego oraz innych programów pomocowych, których jednostką zarządzającą jest samorząd województwa, przekładającej się na realne wsparcie finansowe ze środków pomocowych UE.

Ważnym narzędziem, jest współkreowanie zakresu interwencji w ramach funduszy przeznaczonych na ochronę środowiska oraz wsparcie energetyki. Należy zaakcentować, że pula środków, jaką dysponują fundusze ochrony środowiska oraz gminy i powiaty w zakresie działań prośrodowiskowych jest zasilana między innymi środkami przekazywanymi przez samorząd województwa, w procesie gromadzenia, weryfikacji, naliczania, redystrybucji i windykacji opłat środowiskowych wnoszonych przez podmioty do tego zobowiązane. Istotną rolą jednostki samorządowej szczebla wojewódzkiego jest funkcja koordynatora i inicjatora współpracy oraz przekazu informacji w zakresie realizacji działań środowiskowych w województwie zachodniopomorskim. Praca nad wojewódzkimi dokumentami programowymi: programami ochrony powietrza, programami ochrony środowiska przed hałasem, planem gospodarki odpadami z planem inwestycyjnym, czy programem ochrony środowiska jest realizowana przy współudziale wielu podmiotów i instytucji z obszaru szeroko pojętego środowiska, energetyki oraz organizacjami pozarządowymi i społeczeństwem regionu. Partnerska współpraca i wspólne uzgodnienia pozwalają na wypracowanie dokumentów uwzględniających uwarunkowania województwa, specyfikę oraz potrzeby regionu, dokumentów spójnych z planami i programami krajowymi. Stymulowanie rozwoju gospodarczego województwa jest uzależnione między innymi od wydawanych przez Marszałka Województwa decyzji administracyjnych, regulujących podejmowanie inicjatyw gospodarczych, wskazujących inwestorom i przedsiębiorcom warunki i obowiązki korzystania ze środowiska, związane z profilem podejmowanych działań. Zarząd Województwa poprzez opiniowanie w formie postanowień planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych, gminnych dokumentów kreujących lokalne zaopatrzenie w ciepło, paliwa i energię elektryczną, jak również wniosków w sprawie wyrażenia zgody na podjęcie koncesjonowanej działalności energetycznej ma wpływ na decyzje strategiczne podejmowane przez podmioty energetyczne i gminy.

Osiągnięcie celów założonych w Polityce Ekologicznej w dużej mierze determinowane będzie przez zaangażowanie, w realizację działań, szerokiego grona interesariuszy. Należą do niego jednostki administracji publicznej, zarówno na poziomie samorządów oraz ich jednostek organizacyjnych, jak również administracji szczebla rządowego (m.in. RDOŚ, Urzędy Morskie, WIOŚ, GIOŚ, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody

Polskie, PIG, PGL Lasy Państwowe, URE). Istotna rola przypada również organizacjom pozarządowym, ośrodkom naukowym, inwestorom oraz mieszkańcom.

Szczegółowy wykaz działań niezbędnych do podjęcia wraz ze wskazaniem podmiotów i instytucji właściwych do ich zrealizowania, zawarty jest w dokumencie strategicznym Program Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego oraz w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Efektywność i postęp realizacji wskazanych działań dotyczących środowiska jest oceniana w sporządzanym co dwa lata raporcie. Prowadzony jest również coroczny monitoring lokalnego sektora energetycznego. Ponadto szczegółowe działania inwestycyjne w zakresie gospodarowania odpadami są wskazane w Planie Gospodarki Odpadami oraz jego załączniku Planie Inwestycyjnym.

Realizacja wszystkich przedsięwzięć w każdym komponencie środowiska i energetyki musi być podparta działaniami z zakresu szeroko rozumianej edukacji. Niezbędne jest kształtowanie właściwych postaw proekologicznych wszystkich grup społecznych, wiekowych i zawodowych. Konieczne jest również polepszenie dostępu do informacji o stanie środowiska oraz zwiększenie akceptacji społecznej na realizację niezbędnych inwestycji. Proces edukacji ekologicznej musi przebiegać wielopłaszczyznowo i musi być realizowany na poziomie wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Polityki Ekologicznej. Należy także wskazać, iż 2021 r. został ustanowiony przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Rokiem Ekologicznym na Pomorzu Zachodnim.

Mając na uwadze przenikanie się i interakcje pomiędzy obszarami określonymi w niniejszej polityce, a pozostałymi obszarami działalności samorządu województwa, można stwierdzić, że kompleksowe potraktowanie obszaru środowiska i energetyki będzie skutkowało pozytywnymi efektami w działaniach jednostkowych. Dlatego też zagadnienia związane z polityką ekologiczną znalazły odzwierciedlenie w pozostałych politykach sektorowych. Jednocześnie takie podejście wzmocni skuteczność realizacji misji „Pomorze Zachodnie - lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców” określonej w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030.

Polityka Ekologiczna może ulegać modyfikacji, dostosowując zakres do przedmiotu potrzeb i możliwości podejmowania działań przez samorząd województwa. Modyfikacji podlegać będzie również program realizacyjny, który będzie monitorowany na bieżąco pod kątem strategicznym oraz gotowości przedsięwzięć do realizacji. Polityka oraz działania i przedsięwzięcia wynikające z programu realizacyjnego wdrażane będą przy założeniu finansowania ze środków publicznych i określeniu sposobów zaangażowania środków prywatnych. Wśród instrumentów finansowo – wdrożeniowych pozostających w gestii Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego należy wskazać: budżet województwa, Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (Regionalny Program Operacyjny), Kontrakt sektorowy, Porozumienie terytorialne.